

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ
СУЧАСНОЇ ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

матеріали
університетської конференції

28 листопада 2025 року

м. Одеса

дослідження неофіційного права. *Правовий часопис Донбасу*. № 1 (66). 2019. С. 33-40.

Ключові слова: методологія сучасного права та держави, класичні принципи, некласичні принципи, принцип суб'єктивності, принцип поєднання раціонального та нераціонального, принцип абстрагування від історії, принцип плюралізму, принцип індетермінізму.

Keywords: the methodology of modern law and state, classical principles, non-classical principles, the principle of subjectivity, the principle of combining the rational and irrational, the principle of abstraction from history, the principle of pluralism, the principle of indeterminism.

Чувакова Ганна Михайлівна

Національний університет «Одеська юридична академія»

доцент кафедри загальної теорії права та держави,

кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВОВІ АНОМАЛІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Право є важливою основою будь-якого цивілізованого суспільства. Воно забезпечує порядок і стабільність у суспільстві, гарантує права і свободи людини. Однак, як і в будь-якій іншій системі, у праві можуть виникати певні відхилення, які називаються правовими аномаліями.

Правові аномалії - це специфічні юридичні конструкції, що вибиваються зі звичайного правового ладу (різноманітні ризики, нетипові права в різних типах цивільних угод і т.д.) [2, с. 419].

У сучасних умовах правові аномалії є серйозною проблемою. Це пов'язано з тим, що сучасне суспільство є більш складним і динамічним, ніж у минулому.

Сучасні умови характеризуються рядом особливостей, які впливають на стан правових аномалій у суспільстві. Глобалізація призводить до того, що правові системи різних країн взаємодіють між собою, що може призводити до виникнення конфліктів між нормами різних правових систем [1, с. 41], а зміни в

суспільних відносинах, можуть призводити до того, що правові норми перестають відповідати новим реаліям, що також може призводити до виникнення правових аномалій [7, с. 86].

Ці фактори призводять до того, що правові аномалії у сучасних умовах мають ряд особливостей, які відрізняють їх від правових аномалій у минулому. У сучасних умовах правові аномалії стали більш поширеним явищем. Це пов'язано з тим, що сучасні умови сприяють виникненню правових аномалій, а також з тим, що правові аномалії мають більш негативний вплив на суспільні відносини, що призводить до зростання уваги до цієї проблеми [4, с. 48]. Однак це не є повністю від'ємним явищем, оскільки правові аномалії свідчать про неперервний розвиток суспільства та його стрімку прагнучість до постійного удосконалення.

У зв'язку з цим, вивчення правових аномалій у сучасних умовах є актуальним завданням. Воно дозволяє зрозуміти причини, їх наслідки та шляхи подолання.

Отже, правову аномалію розглядають як різнобічні перешкоди в правовому урегулюванні суспільних відносин. Це представляє собою відхилення від загальної закономірності, порушуючи звичайний хід формування та розвитку суспільних відносин і спричинене різними факторами об'єктивного та суб'єктивного порядку.

Однією з основних особливостей правових аномалій у сучасних умовах є їх різноманітність. У минулому правові аномалії, як правило, були пов'язані з недосконалістю законодавства. Отже, можна виокремити такі види прояву, як:

- Деформаційні види правосвідомості
- Аномалії у принципах права
- Неправова практика

Деформація правової свідомості сучасного суспільства виявляється в розділенні населення на три групи. Перша категорія включає осіб, що не довіряють законодавству та державним органам влади, вважаючи нормативно-правові акти беззначущими. Друга група, навпаки, ставить закони вище усього, вважаючи, що вони є вирішальним засобом вирішення всіх проблем. Остання

категорія населення відзначається байдужістю до правових аспектів, нехай відбуваються зміни в суспільстві чи приймаються нові закони. Цільові деформації відношень до права можуть призвести до різних типів деформацій правової свідомості [3, с. 54].

Аномалії в принципах права - це відхилення від звичайної норми, виявлені у вигляді аномальних юридичних конструкцій у системі права, зокрема в принципах. Принципи права грають ключову роль у структурі та функціонуванні правової системи, є не лише основою для існуючих правових норм, а й фундаментом для процесу правотворчості [5, с.158]. Цей процес передбачає створення та санкціонування юридичних норм уповноваженими державними органами та служить базою для реалізації права суб'єктами в суспільних відносинах. Відхилення від принципів права можуть спотворювати саму сутність правової системи, впливаючи негативно на всі юридичні явища.

Під терміном "неправова практика" розуміється діяльність осіб у різних сферах життя, яка не врегульована правом або порушує певні правові норми. Поширення цього явища обумовлене існуванням прогалів у законодавстві, де дії, що не знаходять відповіді у правових нормах, стають об'єктом такої практики. Крім того, індивідуальні особливості суб'єктів права, які свідомо або несвідомо порушують юридичні норми, також впливають на існування цього явища. Зараз неправова практика охоплює практично всі сфери суспільних відносин та використовується як інструмент досягнення певних цілей громадянами та іншими учасниками правових відносин [6, с. 105].

Усунення правових аномалій є важливим завданням для покращення стабільності та ефективності юридичної системи. Однією із стратегій вирішення цієї проблеми є удосконалення законодавства, що дозволить заповнити прогалини та усунути невизначеності, які можуть викликати правові аномалії.

Додатково, важливо провести систематичний аналіз існуючих норм та принципів права, щоб ідентифікувати та виправити можливі ризики чи конфлікти. Цей процес передбачає врегулювання суперечливих положень та уточнення юридичних конструкцій. Зокрема, необхідно спрямувати зусилля на

зменшення прогалин у законодавстві, що може визначити невизначеності у сфері правових відносин. Важливою складовою цього процесу є взаємодія з громадськістю та фахівцями з різних галузей для забезпечення об'єктивності та збалансованості у внесенні змін до законодавства. Паралельно із цим, може бути ефективною стратегією проведення освітніх кампаній для населення та фахівців щодо важливості дотримання та розуміння законів. Це сприятиме підвищенню правової культури, що в свою чергу може скоротити неправомірні дії та сприяти усуненню правових аномалій.

Усі ці заходи, спрямовані на систематизацію та уточнення правових норм, сприятимуть вирішенню проблеми правових аномалій та сприятимуть покращенню функціонування правової системи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дудник Р.М. Система права та правова система України в добу глобалістики (інтеграції). *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. Том 1. № 79. С. 40-46. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/288561>
2. Креативність загальнотеоретичної юриспруденції : монографія; М-во освіти і науки України, Півден. регіон. центр НАПрН України, НУ «ОЮА»; за ред. Ю. М. Оборотова. – Одеса : Фенікс. 2015. С. 488.
3. Пінська О.С. Деформація правової свідомості та її класифікація. *Право і безпека*. 2011. № 1(38). С. 54-58. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/375a1cb5-a5a3-435c-9c03-5a30331c96ac/content>
4. Ткаля О.В. Витоки правових аномалій, їх історичні причини. *Правова держава*. 2021. № 42. С. 45-51. URL: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/232435>
5. Чувакова Г.М. Деякі аспекти правових аномалій. *Lex Portus*. 2017. № 3(5). С. 156 – 161. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/LP_2017_3_18.pdf

6. Чувакова Г.М. Неправова практика як сфера правових аномалій. Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 травня 2018 р.) У 2-х т. Т. 1. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 105-106. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/10388>

7. Шайгородський Ю. Ціннісні трансформації в період суспільних змін. *Соціальна психологія*. 2009. №3. С. 86-94. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/77240711.pdf>

Ключові слова: правові аномалії, глобалізація, суспільні відносини, ризики, правосвідомість, принципи права, неправова практика.

Keywords: legal anomalies, globalization, social relations, risks, legal awareness, principles of law, illegal practice.

Рязанов Михайло Юрійович

Національний університет «Одеська юридична академія»

доцент кафедри загальної теорії права та держави,

кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВОВА СПАДЩИНА ЯК КЛЮЧ ДО ПРАВОВОЇ АДАПТАЦІЇ ТА ОБМЕЖЕННЯ ПРАВОВОЇ ЕКСПАНСІЇ

Правова спадщина, яка є наріжним каменем сучасних правових систем, відображає сукупний розвиток правових принципів, практик і норм протягом поколінь. Цей багатий гобелен еволюційного розвитку права не тільки формує сьогодення, але й забезпечує основу для навігації в складнощах майбутнього. Вивчення взаємодії між правовою спадщиною та її сучасними аспектами виявляє динамічний взаємозв'язок, який врівноважує традицію та адаптивність.

Історично склалося так, що різні правові системи розвивалися у відповідь на потреби та цінності внутрішнього суспільства, які поступово виکارбовувалися у національному правовому менталітеті. Тут на поверхню з'являється правова

ЗМІСТ

Передмова	2
Секція 1. Методологічний контент сучасного права та держави	4
Мельничук Ольга Степанівна.....	4
НЕКЛАСИЧНІ ПРИНЦИПИ У МЕТОДОЛОГІЇ СУЧАСНОГО ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ.....	4
Чувакова Ганна Михайлівна.....	7
ПРАВОВІ АНОМАЛІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	7
Рязанов Михайло Юрійович	11
ПРАВОВА СПАДЩИНА ЯК КЛЮЧ ДО ПРАВОВОЇ АДАПТАЦІЇ ТА ОБМЕЖЕННЯ ПРАВОВОЇ ЕКСПАНСІЇ.....	11
Грунь Олександр В'ячеславович	15
ЩОДО ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ ФІЛОСОФСЬКИХ ТА ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ	15
Завальнюк Ірина Володимирівна	20
ПРИНЦИП ІСТОРИЗМУ ЯК ОСНОВА ПРАВОВОГО АНАЛІЗУ	20
Секція 2. Тенденції та перспективи розвитку сучасного права.	24
Антошина Ірина Володимирівна.....	24
ІНФОРМАЦІЙНА ФУНКЦІЯ СУЧАСНОГО ПРАВА В УМОВАХ ВОЄНОГО СТАНУ.....	24
Личко Валерія Сергіївна	28
ПРАВНИЧА ДОПОМОГА В СИСТЕМІ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	28
Дудник Руслана Миколаївна.....	32
ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПРАВОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ.....	32
Іванчук Віра Євстафіївна	35
ПРАВОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРАВОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	35
Дараган Євген Олександрович.....	39
ЩОДО ТЛУМАЧЕННЯ КОДИФІКОВАНИХ АКТІВ.....	39
Білоус Ольга Анатоліївна	43
ПРОБЛЕМАТИКА РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ	43
Черненко Владислав Васильович	46
ПОРІВНЯННЯ СТРОКІВ ОСКАРЖЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНИХ СТЫГНЕНЬ ЗА ПОРУШЕННЯ СУБОРДИНАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ	46
Лисенко Ангеліна Володимирівна	50
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ОБ'ЄКТА «НАНОТЕХНОЛОГІЯ»: АКСІОНОРМАТИВНИЙ ВИМІР	50